PERSOANELE VÂRSTNICE ÎN SISTEMUL PROTECŢIEI SOCIALE: PROVOCĂRI PENTRU O VIAŢĂ MAI BUNĂ ŞI ÎNDELUNGATĂ (Cazul mun. Străşeni)

Mariana BADIA,

studentă, anul IV, Facultatea Psihologie, Ştiinţe ale Educaţiei, Sociologie şi Asistenţă Socială

CZU: 364.6-053.9:303.433.2(478-21) Email:marianna.badia1@gmail.com

Îmbătrânirea populației este o tendință globală ireversibilă. Conform datelor „World Population Prospects: The 2017 Revision”[1] , este de așteptat ca numărul persoanelor vârstnice de 60 de ani și peste să se dubleze până în anul 2050, iar până în anul 2100 – să se tripleze. Potrivit datelor Biroului Național de Statistică, la începutul anului 2024 în Republica Moldova locuiau 610,7 mii persoane în vârstă de 60 ani și peste.În raport cu anul 2004, ponderea persoanelor cu vârsta de 60 de ani și peste a sporit de la 14,4% la 25,2%din totalul populației cu reședință obișnuită.Coeficientul de îmbătrânire a populației din țara noastră este într-o creștere permanentă, constituind 25,2% la 1 ianuarie 2024 [2], ceea ce corespunde unui nivel înalt de îmbătrânire. În municipiul Strășeni, persoanele vârstnice reprezintă **26,06%** din locuitori**.**

Tendința de îmbătrânire a populației are un profund impact asupra tuturor generațiilor, precum și asupra domeniilor de activitate economică și socială: piața muncii, protecția socială, educație, cultură, politică etc., ceea ce impune necesitatea identificării soluțiilor privind oportunitatea rămânerii în muncă a vârstnicilor, pentru a reduce raportul de dependență și valorificarea potențialului persoanelor vârstnice în beneficiul tuturor. În acest context a fost aprobat în 2023 ***Programul privind îmbătrânirea activă și sănătoasă pentru anii 2023-2027*****,** care descrie obiectivele și acțiunile necesare de a fi întreprinse pentru integrarea și implementarea principiului îmbătrânirii active.

Scopul investigației realizate constă în studierea problemelor cu care se confruntă persoanele vârstnice și elucidarea rolului activităților desfășurate în Centrul de zi „Răsărit” în susținerea îmbătrânirii active pentru a obține o viață mai îndelungată și prosperă.

Pentru a atinge scopul propus, am recurs la o cercetare praxiologică axată pe ***metode calitative***, realizând 10 interviuri cu beneficiarii Centrului de zi, 3 interviuri semistructurate cu specialiștii centrului, analiza dosarelor beneficiarilor, 3 studii de caz și analiza datelor statistice.

Rezultate. Cercetarea realizată a permis să fie stabilite cele mai importante ***probleme cu care se confruntă persoanele vârstnice,*** acestea fiind: probleme economice și financiare; probleme de sănătate și acces limitat la servicii medicale, dificultăți în

procurarea medicamentelor;probleme sociale şi psihologice;probleme legate de îngrijire şi asistenţă socială ş.a. Astfel, din relatările specialiştilor aflăm că:*„Cea mai stringentă problemă este singurătatea urmată de probleme de sănătate şi probleme de ordin financiar”; „Cele mai des întâlnite probleme în rezolvarea cărora beneficiarii solicită ajutor sunt accesul limitat la servicii medicale sau sociale, izolare socială şi lipsa sprijinului emoţional, venit mic(pensii mici), nevoia de sprijin în activităţile zilnice, singurătatea”;„Cele mai des întâlnite probleme în cadrul şedinţelor de consiliere psihologică sunt: anxietatea, depresia, ofense, abandonul, singurătatea, doliu - pierderea celor dragi, violenţa domestică”.*

Implementarea programului privind îmbătrânirea activă necesită cooperare între guvern, autorităţi publice locale, ONG-uri, comunităţi şi familii. Prin activitatea sa, ***Asociaţia pentru Educaţie Neoumanist*** promovează acest concept, punând accent pe menţinerea demnităţii, autonomiei şi participării sociale a persoanelor în etate. ***Centrul de zi „Răsărit”*** prestează servicii sociale pentru 176 de persoane vârstnice, fiecare dintre acestea beneficiind de sprijin, respect şi atenţie individuală. Centrul oferă o gamă variată de servicii, care încurajează participarea socială şi menţinerea independenţei persoanelor în etate: servicii de alimentaţie, asistenţă pentru igiena personală, servicii de spălătorie, servicii de agrement, consiliere psihologică, ajutor pentru perioada rece a anului etc.Despre toate acestea aflăm de la beneficiarii intervievaţi care spun următoarele: *„Desfăşurăm activităţi de socializare precum: Master-class, cluburi de interes, ora de creaţie(croşetat, brodat, mozaic cu diamante, tricotat), corul, jocuri de masă(cărţi, domino, dame), lecţii de sănătate, lecţii de limbă engleză, excursii interesante, organizarea de spectacole la sărbători”, „Aici mâncăm, facem baie, spălăm rufele, primim consiliere psihologică”* etc.

Activitatea zilnică, participarea la activităţile desfăşurate în cadrul centrului influenţează benefic asupra stării emoţionale şi a calităţii vieţii vârstnicilor. *„Beneficiarii deseori menţionează că au supravieţuit problemelor şi provocărilor doar datorită centrului de zi, prezenţa la centru le îmbunătăţeşte viaţa”.*

Beneficiarii au exprimat faptul că se simt mai bine, mai puţin singuri şi adoptă un stil de viaţă activ, fiind implicaţi în diverse activităţi precum: ora de creaţie, cluburi de interes, jocuri de masă, excursii, învăţarea limbii engleze etc. Toate acestea le oferă oportunităţi de socializare şi dezvoltare personală, dar şi îi motivează să se implice în activităţi de voluntariat, prin care îşi valorifică experienţa şi sprijinul pentru cei din jur. După cum a menţionat o beneficiară, concomitent cu „*toate activităţile interesante”,* desfăşurate în Centru*, „îi place să ajute alţi beneficiari”: „fac voluntariat, de trei ori pe săptămână, livrez prânzul acasă vecinei mele, care este bolnavă şi nu poate veni la centru*”. *„De când vin aici mă simt de parcă am întinerit cu vreo 10-20 ani, sunt activă şi mă simt respectată”.„Beneficiarii deseori menţionează că au supravieţuit problemelor şi provocărilor doar datorită centrului de zi, prezenţa la centru le îmbunătăţesc viaţa”.*

Beneficiarii au menţionat că acasă se simt singuri, deoarece copiii fie locuiesc departe, fie au propriile familii şi responsabilităţi, fie vârstnicii nu au copii. Distanţarea

şi singurătatea afectează echilibrul emoţional, îi fac să se simtă abandonaţi şi marginalizaţi, afectând negativ starea lor psihologică. *„Mulţi dintre beneficiarii noştri nu sunt vizitaţi de familie decât ocazional. Se simt singuri şi abandonaţi ceea ce mult îi afectează psihologic”.*

Menţionăm **în concluzie** că promovarea serviciilor sociale specializate axate pe îmbătrânirea activă reprezintă o soluţie pentru a preveni izolarea şi a asigura un trai decent şi activ persoanelor vârstnice, acestea fiind esenţiale pentru menţinerea sănătăţii şi activităţii, precum şi reducerea costurilor asociate îngrijirii pe termen lung şi prevenirea instituţionalizării.

Cercetarea efectuată a evidenţiat că Centrul de zi „Răsărit” oferă mai mult decât sprijin practic: este un spaţiu în care vârstnicii îşi recapătă demnitatea, şi redescoperă bucuria de a trăi. Prin activităţile desfăşurate în cadrul Centrului de zi „Răsărit ”şi celelalte servicii***, Asociaţia pentru Educaţie Neoumanist*** demonstrează că ***îmbătrânirea activă*** nu este doar un ideal teoretic, ci o realitate posibilă prin implementarea unui sistem de servicii bine structurat, care contribuie la creşterea bunăstării vârstnicilor prin oferirea oportunităţilor de participare şi dezvoltare.

Referinţe:

1. *World Population Prospects: The 2017 Revision.*[Accesat 12.04.2025] Disponibil: https://population.un.org/wpp/publications/files/wpp2017_keyfindings.pdf
2. *Vârstnicii în Republica Moldova, în anul 2023.*[Accesat 12.04.2025] Disponibil:https://statistica.gov.md/ro/varstnicii-in-republica-moldova-in-anul-2023-9578_61476.html

Recomandat
Maria BULGARU, *dr. hab., prof. univ.*